

UNIwersYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Pragmatyka językowa Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Filologia polska	Cykl dydaktyczny 2023/24
Specjalność -	Kod zajęć 03FPLS.21HS.02491.23
Jednostka organizacyjna Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej	Języki wykładowe polski
Poziom studiów studia drugiego stopnia	Obligatoryjność Obowiązkowy w module
Forma studiów studia stacjonarne	Blok zajęciowy Przedmioty humanistyczne i społeczne
Profil studiów profil ogólnoakademicki	
Koordynator zajęć	Sylwia Karolak, Monika Grzelka
Prowadzący zajęcia	Monika Grzelka
Okres Semestr 1	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Ćwiczenia: 30, Zaliczenie z oceną
	Liczba punktów ECTS 3

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Przekazanie niezbędnej wiedzy dotyczącej pragmatycznych narzędzi analizy i opisu różnych wypowiedzi.
C2	Kształtowanie umiejętności wykorzystania wiedzy teoretycznej w samodzielnych pracach badawczych i przyszłej praktyce zawodowej.
C3	Wdrażanie do umiejętnego, samodzielnego zgłębiania wiedzy z zakresu pragmatyki językowej.
C4	Kształcenie zdolności opisu języka pod kątem jego różnych komunikacyjnych zastosowań, kontekstowych i kulturowych przeobrażeń, pragmatycznej i retorycznej specyfiki.
C5	Rozwijanie lingwistycznej świadomości interpretatora.
C6	Wyrobienie umiejętności argumentowania sądów w trakcie dyskusji.

Wymagania wstępne

Brak

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	charakteryzuje pragmatykę językową (konceptje badawcze i ich przydatność w analizie tekstu i praktyce komunikacyjnej)	FPL_K2_W01, FPL_K2_W06, FPL_K2_W08, FPL_K2_W10	Kolokwium pisemne
W2	wyjaśnia różnice między intencją komunikacyjną a funkcją testu; w określonym przekazie umiejętnie rozpoznaje akty mowy, wskazuje możliwe znaczenia, określa czynniki kontekstowe	FPL_K2_W01, FPL_K2_W06, FPL_K2_W08, FPL_K2_W10	Analiza tekstu (praca pisemna)
W3	omawia podstawową aparaturę terminologiczną związaną z pragmatyką językową	FPL_K2_W06	Kolokwium pisemne
Umiejętności - Student/ka:			
U1	potrafi zastosować w praktyce badawczej podstawową aparaturę terminologiczną związaną z pragmatyką językową	FPL_K2_U04, FPL_K2_U06	Analiza tekstu (praca pisemna)
U2	rozpoznaje aspekty komunikacyjne i kulturowe wpływające na rozumienie przekazu językowego	FPL_K2_U04, FPL_K2_U06	Kolokwium pisemne, Analiza tekstu (praca pisemna)
U3	potrafi komunikować się zachowując poprawność języka i kulturę komunikacji interpersonalnej	FPL_K2_U04, FPL_K2_U06, FPL_K2_U09	Analiza tekstu (praca pisemna)
U4	potrafi dokonać samodzielnej, krytycznej lektury tekstów naukowych i dyskusji z proponowanymi w niej badawczymi rozwiązaniami	FPL_K2_U04, FPL_K2_U06, FPL_K2_U08	Kolokwium pisemne
U5	potrafi umiejętnie łączyć wiedzę stricte językoznawczą z zagadnieniami z zakresu historii i teorii literatury, psycholingwistyki, neurolingwistyki, socjolingwistyki	FPL_K2_U05, FPL_K2_U06, FPL_K2_U07	Kolokwium pisemne
Kompetencji społecznych - Student/ka:			

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
K1	wykazuje troskę o etyczność komunikacji	FPL_K2_K02, FPL_K2_K04, FPL_K2_K09	Analiza tekstu (praca pisemna)

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Użycie języka (interakcja, nadawca, odbiorca, audytorium). Model komunikacji.	W1, W2, W3, U1, U2, U3, U4, U5, K1	Ćwiczenia
2.	Tło aktu komunikacyjnego (kontekst szeroki i wąski, sytuacja społeczna, zaplecze kulturowe; kontekst nadawczy i kontekst odbiorczy; czas; miejsce; okoliczności).	W1, W2, W3, U1, U2, U3, U4, U5, K1	Ćwiczenia
3.	Uczestnicy aktu mowy (pojęcie kompetencji kulturowej - w tym językowej i komunikacyjnej, role komunikacyjne, intencje komunikacyjne).	W1, W2, W3, U1, U2, U3, U4, U5, K1	Ćwiczenia
4.	Ideacyjne, interakcyjne i tekstowe funkcje języka.	W1, W2, W3, U1, U2, U3, U4, U5, K1	Ćwiczenia
5.	Teoria aktów mowy (aspekt lokucyjny, illokucyjny i perlokucyjny; siła illokucyjna i zamierzone efekty perlokucyjne; warunki fortunności).	W1, W2, W3, U1, U2, U3, U4, U5, K1	Ćwiczenia
6.	Typologia aktów mowy (bezpośrednie i pośrednie akty mowy; performatywy i konstatacje).	W1, W2, W3, U1, U2, U3, U4, U5, K1	Ćwiczenia
7.	Presupozycje i implikatury. Referencjalność, indeksykalność, deiktyczność.	W1, W2, W3, U1, U2, U3, U4, U5, K1	Ćwiczenia
8.	Teoria konwersacji (kooperacja, maksymy konwersacyjne Grice'a, gry językowe).	W1, W2, W3, U1, U2, U3, U4, U5, K1	Ćwiczenia
9.	Pragmatyka grzeczności.	W1, W2, W3, U1, U2, U3, U4, U5, K1	Ćwiczenia
10.	Etyka komunikowania.	W1, W2, W3, U1, U2, U3, U4, U5, K1	Ćwiczenia
11.	Pragmatyka a gramatyka. Pragmatyka a semantyka.	W1, W2, W3, U1, U2, U3, U4, U5, K1	Ćwiczenia

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Ćwiczenia	Dyskusja, Praca z tekstem, Metoda analizy przypadków, Uczenie problemowe (Problem-based learning), Rozwiązywanie zadań (np.: obliczeniowych, artystycznych, praktycznych), Metoda ćwiczeniowa, Metoda warsztatowa, Metoda projektu, Metoda aktywizująca - "burza mózgów", Metoda aktywizująca - technika analizy SWOT, Metoda aktywizująca - metoda "kuli śnieżnej", Metoda aktywizująca - konstruowanie "map myśli", Praca w grupach

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Ćwiczenia	<p>Warunki zaliczenia: - student jest zobowiązany do przeprowadzenia analizy tekstu (wykonania pracy pisemnej) oraz zdania kolokwium pisemnego.</p> <p>Kryteria oceniania: bardzo dobry (bdb; 5,0): w pełni przyswojone zagadnienia z zakresu pragmatyki językowej; bardzo dobra znajomość siatki pojęciowej i prawidłowe jej wykorzystanie w praktyce; wysoka umiejętność analizy i interpretacji tekstu (pod kątem problematyki omawianej na zajęciach); wysoki poziom aktywności; bardzo dobra ocena za samodzielnie przygotowaną analizę tekstu. dobry plus (+db; 4,5): w pełni przyswojone zagadnienia z zakresu pragmatyki językowej; bardzo dobra znajomość siatki pojęciowej i poprawne jej wykorzystanie w praktyce; wysoka umiejętność analizy i interpretacji tekstu (pod kątem problematyki omawianej na zajęciach); wysoki poziom aktywności; niższa ocena za samodzielnie przygotowaną analizę tekstu. dobry (db; 4,0): w dobrym stopniu przyswojona problematyka z zakresu pragmatyki językowej; dobra znajomość siatki pojęciowej i jej poprawne wykorzystanie; dobre przygotowanie do analizy i interpretacji tekstu (pod kątem problematyki omawianej na zajęciach); aktywność; dobra ocena za samodzielnie przygotowaną analizę tekstu. dostateczny plus (+dst; 3,5): j.w., dostateczna ocena za przygotowaną analizę tekstu. dostateczny (dst; 3,0): zadowalająca znajomość zagadnień z pragmatyki językowej; zadowalający stopień przyswojenia siatki pojęciowej; dostateczne przygotowanie do analizy i interpretacji tekstu (pod kątem badawczym przedstawionym na zajęciach); zadowalająca znajomość literatury przedmiotu, dostateczna ocena za przygotowaną analizę tekstu. niedostateczny (ndst; 2,0): nieznanostwo problematyki z zakresu pragmatyki językowej, kłopoty związane z rozumieniem podstawowych pojęć; brak podstaw do przygotowania analizy i interpretacji tekstu; niedostateczna ocena za analizę tekstu.</p>

Literatura

Obowiązkowa

1. Austin, J. L., Jak działać słowami, [w:] Mówienie i poznawanie, tłum. B. Chwedeńczuk, Warszawa 1993.
2. Awdiejew A., Pragmatyczne podstawy interpretacji wypowiedzi, Kraków 1987.
3. Bariery i pomosty w komunikacji językowej Polaków, red. J. Bartmiński, U. Majer-Baranowska, Lublin 2005.
4. Butler J., Walczące słowa. Mowa nienawiści i polityka performatywu, tłum. A. Ostolski, Warszawa 2010.
5. Cegiela A., Słowa i ludzie. Wprowadzenie do etyki słowa, Warszawa 2014.
6. Duszak A., Tekst, dyskurs, komunikacja międzykulturowa, Warszawa 1998.
7. Fish S., Zwyczajne okoliczności, język dosłowny, bezpośrednie akty mowy, to, co normalne, potoczne, oczywiste, zrozumiałe samo przez się i inne szczególne przypadki, [w:] idem, Interpretacja, retoryka, polityka. Eseje wybrane, tłum. A. Szahaj, Kraków 2008.
8. Goffman E., Człowiek w teatrze życia codziennego, Warszawa 2008.
9. Grabias S., Język w zachowaniach społecznych, Lublin 1994.
10. Grębowiec J., Mówić i działać. Wykłady z pragmatyki języka, Wrocław 2013.
11. Grice P.H., Logika a konwersacja, tłum. B. Stanosz, [w:] Język w świetle nauki, red. B. Stanosz, Warszawa 1980.
12. Grochowski M., Zarys analizy semantycznej grupy jednostek wyrażających negatywne etycznie relacje osobowe (kpina, zniewaga, upokorzenie), „Polonica” 1982, VIII, s. 57-72.
13. Grzeczność nasza i obca, red. M. Marcjanik, Warszawa 2005.
14. Grzegorzczkowska R., Obelga jako akt mowy, „Poradnik Językowy” 1991, nr 5-6.
15. Grzegorzczkowska R., Problem funkcji języka i tekstu w świetle teorii aktów mowy, [w:] Język a kultura, t. 4: Funkcje języka i wypowiedzi, red. J. Bartmiński, R. Grzegorzczkowska, Wrocław 1991.
16. Kalisz R., Pragmatyka językowa, Gdańsk 1993.
17. Levinson, S. C., Pragmatyka, tłum. T. Ciecierski, K. Stachowicz, Warszawa 2010.
18. Marcjanik M., Polska grzeczność językowa, Kielce 2002.
19. Mosty zamiast murów. Podręcznik komunikacji interpersonalnej, red. J. Stevart, Warszawa 2005.
20. Searl J. R., Czynności mowy. Rozważania z filozofii języka, tłum. B. Chwedeńczuk, Warszawa 1987.
21. Tannen D., To nie tak! Jak styl konwersacyjny kształtuje relacje z innymi, tłum. P. Budkiewicz, Poznań 2002.
22. Zdunkiewicz D., Akty mowy, [w:] Współczesny język polski, red. J. Bartmiński, Lublin 2001.
23. Zdunkiewicz D., Teoria implikatur Grice’a a język wartości, „Poradnik Językowy” 1989, z. 8.
24. Powyższa lista ma charakter orientacyjny i jest realizowana we fragmentach z uwzględnieniem zaplanowanego dla przedmiotu nakładu czasu pracy przewidzianej na czytanie. Ostateczny kształt listy lektur określa wykładowca na początku zajęć.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Ćwiczenia	30
Przygotowanie do zajęć	10
Czytanie wskazanej literatury	15
Przygotowanie pracy pisemnej	15
Przygotowanie do zaliczenia	15
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 85
Liczba punktów ECTS	ECTS 3

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
FPL_K2_K02	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do krytycznej oceny odbieranych treści, zestawiania i waloryzowania źródeł informacji, krytycznego uczestnictwa w procesach komunikacji społecznej;
FPL_K2_K04	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do wykorzystywania wiedzy o języku, literaturze i kulturze rodzimej do budowania tożsamości zbiorowej i rozwijania więzi społecznych, inspirowania i organizowania działalności na rzecz środowiska społecznego, z wykazaniem wrażliwości etycznej związanej z własną pracą i udziałem w różnych formach życia zbiorowego;
FPL_K2_K09	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do odpowiedzialnego przyjmowania ról zawodowych, przestrzegania i rozwijania zasad etyki zawodowej oraz działań na rzecz ich respektowania.
FPL_K2_U04	Absolwent/ka potrafi rozpoznawać różne rodzaje tekstów, ze szczególnym uwzględnieniem komunikatów językowych, w tym literackich, przeprowadzać ich analizę i interpretację z wykorzystaniem odpowiednich narzędzi, zwłaszcza językoznawczych i literaturoznawczych;
FPL_K2_U05	Absolwent/ka potrafi wprowadzać pozyskane z różnorodnych źródeł dane do własnych prac, krytycznie i twórczo przetwarzać je z poszanowaniem zasad własności intelektualnej oraz etyki zawodowej;
FPL_K2_U06	Absolwent/ka potrafi formułować i wyrażać własne poglądy, posługując się właściwym stylem funkcjonalnym polszczyzny, dobranym adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej, z uwzględnieniem ekspresywnych, estetycznych i pragmatycznych właściwości języka polskiego;
FPL_K2_U07	Absolwent/ka potrafi formułując i artykułując wnioski na podstawie poprawnie przeprowadzonych i uargumentowanych rozumowań, odwołujących się do wiedzy, prowadzić debaty i brać udział w dyskusjach, zwłaszcza odnoszących się do zagadnień językowych, literackich i kulturowych;
FPL_K2_U08	Absolwent/ka potrafi posługiwać się, również na gruncie zawodowym, językiem rodzimym z wykorzystaniem różnych kanałów i technik komunikacyjnych, a także językiem obcym na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego;
FPL_K2_U09	Absolwent/ka potrafi współdziałać z innymi osobami, planować i organizować prace zespołu, a także kierować nimi;
FPL_K2_W01	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębiony sposób teoretyczne uwarunkowania literaturoznawstwa i językoznawstwa, procedury poznawcze i metodologie właściwe dla tych dyscyplin, wykorzystywaną na ich obszarze terminologię, jak również właściwe dla wybranych tradycji, teorii lub szkół badawczych zaawansowane metody analizy i interpretacji różnych tekstów ze szczególnym uwzględnieniem komunikatów językowych, w tym literackich;
FPL_K2_W06	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębiony sposób współczesny język polski wraz z jego uwarunkowaniami analizowanymi z wykorzystaniem podbudowanej teoretycznie wiedzy językoznawczej, a także jego tendencje rozwojowe, etykę i estetykę słowa oraz wieloczynnikowe relacje między językami we współczesnym świecie;
FPL_K2_W08	Absolwent/ka zna i rozumie w szerokim zakresie wybrane idee filozoficzne i estetyczne, zarówno te istotne dla zrozumienia przebiegu procesu historycznoliterackiego i jego uwarunkowań, jak i te, które stymulują rozwój humanistyki współczesnej, stanowią zaplecze jej metod, teorii i dyskursów, zwłaszcza w odniesieniu do literaturoznawstwa i językoznawstwa;
FPL_K2_W10	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębiony, uporządkowany i pobudowany teoretycznie sposób wybrane zagadnienia szczegółowe z zakresu literaturoznawstwa, językoznawstwa, ich subdyscyplin lub innych pokrewnych dyscyplin humanistycznych, niezbędne do samodzielnej realizacji złożonego zadania badawczego;